

Л.П. Половенко

АНАЛІТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ - КЛЮЧОВИЙ СКЛАДНИК ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ

Постановка проблеми. З поступовим відходом від ідеології тотального централізованого планування, як зазначає Н.П. Шморгун, порушилася домінанта вертикальних зв'язків в економіці, і на перший план вийшли горизонтальні зв'язки фінансово незалежних суб'єктів. Перед багатьма компаніями та підприємствами постала проблема хронічної нестачі фінансових ресурсів, необхідність пошуку джерел фінансування, оптимального використання та розподілу наявного капіталу. “Усе це змусило підприємців значно посилити увагу до техніки фінансового аналізу, а ВНЗ та інші навчальні заклади – впритул зайнятися зміною блоку аналітичних дисциплін у навчальних програмах” [1].

Будь-які дії щодо залучення фінансових ресурсів і оптимального управління ними припускають аналітичні процедури. Ведення бізнесу в умовах жорсткої конкуренції та нестабільності умов, підвищення вимог до оперативності та якості прийнятих рішень на всіх рівнях управління підприємством чи організацією, вирішення низки економічних проблем неможливе без чіткого аналітичного підходу. Впровадження сучасних економіко-математичних методів та інтегрованих автоматизованих систем обробки даних дозволяє вивільнити час економіста для творчої аналітичної роботи. Поява бізнес-аналітичних технологій Business Intelligence, або ВІ-рішень, надає можливість перетворювати нагромаджені дані в інформацію про бізнес, а потім інформацію – в знання для управління бізнесом [2].

Потреба сучасного ринку праці у висококваліфікованих фахівцях-аналітиках актуалізує необхідність дослідження питання формування аналітичної компетентності в процесі професійної підготовки економістів-кібернетиків.

Мета даної статті: розкрити сутність поняття “аналітична компетентність”, представити його структуру та охарактеризувати зміст відповідних компетенцій на основі ґрунтового теоретичного аналізу базових понять дослідження; визначити місце і роль аналітичної компетентності економіста-кібернетика у процесі його фахової діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Здатність здійснювати аналіз певного виду діяльності або процесу (неперервне виробництво, роздрібний бізнес, управління проектами та ін.) для вирішення кола професійних завдань (маркетинг, управління запасами, бюджетування та ін.) з допомогою різноманітних методик та засобів автоматизації, підтримки прийняття рішень становлять сутність аналітичної компетентності. Аналітична компетентність необхідна для вирішення кваліфікаційних фахових завдань як одним із ключових складників професійної компетентності сучасних фахівців-економістів. Вона є головним компонентом здатності теоретизувати, знаходити причинно-наслідкові зв'язки між явищами, становить основу загальних здібностей і необхідна для успішного освоєння людиною різних видів діяльності.

У психолого-педагогічній літературі під аналітичними здібностями розуміють наявність у людини схильності виявляти суттєві зв'язки та відношення між різними елементами інформації, здатності на основі аналізу конкретної ситуації будувати її цілісний образ. На підставі досліджень, проведених С.М. Шевченком, деякі автори, зокрема С.Рубінштейн, О.Тихомиров, А.Ждан, А.Реан, Л.Столяренко, М. Гриньов зазначають, що аналітичне мислення є основним інструментом наукового пізнання. Більшість учених визначають його як таке мислення, що здійснюється за допомогою

логічних операцій, відповідно до яких явища та предмети розглядаються за окремими та спільними ознаками [3].

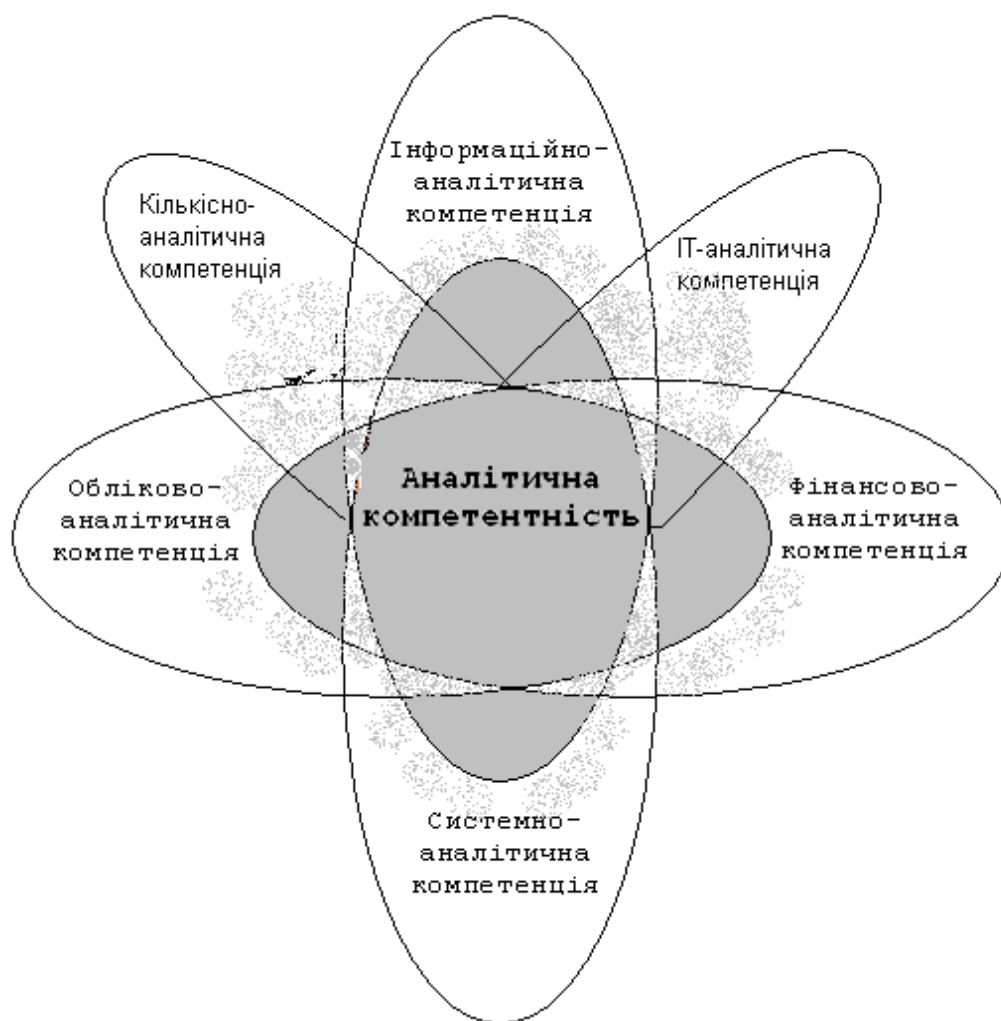
Здатність до аналізу – це властивість нашого мислення, яка притаманна кожній людині та розрізняється лише ступенем розвитку. Необхідність виявлення аналітичних здібностей, досягнення вищого ступеня розвитку аналітичного мислення в процесі професійної підготовки фахівців з економічної кібернетики, вміння застосовувати аналітичні навички в практичній діяльності продиктовані вимогами сучасного суспільства. Саме аналітичний склад розуму має вирізняти системного аналітика, фахівця з економічної кібернетики. Характерною особливістю такого фахівця має бути здатність читати, інтерпретувати, аналізувати інформацію, будувати гіпотези, прогнозувати результати діяльності, прораховувати та передбачати можливі наслідки, розуміти та застосовувати відомі концепції, вдосконалюючи їх та адаптуючи до конкретних умов, здійснювати обґрунтовані висновки та приймати оптимальні рішення.

Для визначення суті аналітичної компетентності розглянемо більш детально поняття аналізу. З одного боку, аналіз - це процес розчленування цілого на частини (дійсні чи уявні) й вивчення, дослідження окремих частин з метою подальшого об'єднання частин в одне ціле для розуміння того, як працює ціле. Об'єднання відбувається завдяки процесу синтезу. Процеси аналізу та синтезу характерні для пізнання та мислення. Мислення людини полягає у відображенні у свідомості, на основі знань, окремих проявів навколишнього світу в одне ціле завдяки розумінню процесів, що відбуваються довкола нас. З іншого боку, ми розглядатимемо аналіз (грец. – *analysis*) як метод дослідження, суть якого полягає в мисленому або практичному розчленуванні об'єкта дослідження на складові частини. При цьому аналіз може бути як прямим (власне аналіз), коли результативний показник розподіляють на окремі складники, так і зворотним (синтез), коли його окремі елементи поєднують у загальний результативний показник. З точки зору філософії, аналіз надає можливість дійти певних узагальнень і висновків реальної дійсності у пізнанні. Так, наприклад, найзагальніші закономірності в економічних явищах і процесах пізнаються через якісний аналіз. Але їхнє вираження можливе лише за допомогою числа, тобто ці закономірності прагнуть описувати у конкретному числовому вираженні за допомогою інструментарію кількісного аналізу [4].

Серед професійних функцій фахівця з економічної кібернетики чільне місце посідає аналітична функція. Аналітична функція означає здатність до аналітичного мислення та наявність аналітичних здібностей, уміння здійснювати аналіз ефективності роботи підприємства, аналіз потреби в ресурсах, ефективності зв'язків, уміння проводити моніторинг діяльності підприємства, власної діяльності та основних конкурентів на ринку, здійснювати аналіз продуктивності праці та ефективності стратегії управління, планувати техніко-економічні нормативи матеріальних та трудових затрат, проводити аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства різних організаційно-правових форм; проводити діагностику виробничо-економічного потенціалу підприємства; визначати тенденції його розвитку.

Серед основних складників аналітичних функцій фахівця з економічної кібернетики виокремимо такі: інформаційно-аналітичну, обліково-аналітичну, фінансово-аналітичну, математичну або кількісно-аналітичну, системно-аналітичну, ІТ-аналітичну.

Таким чином, аналітичну компетентність представимо як систему екстрафункціонального забезпечення аналітичних функцій фахівця з економічної кібернетики, виражену в готовності та здатності до аналітичної діяльності, а також як набір особистих якостей фахівця, необхідних для адаптації й ефективної управлінської діяльності.

Аналітичні компетенції, зображені на рисунку, формуються дифузно, взаємопроникаючи та взаємодоповнюючи одна одну. В результаті об'єднання зазначених компетенцій отримуємо цілісну аналітичну компетентність, що зрештою доводить до синергетичного ефекту.

Завдяки розвитку аналітичних здібностей фахівця формується здатність зібрати дані в загальну картину про те, що відбувається, і спрогнозувати на перспективу дії різних факторів, структур, груп інтересів. Інтеграція розрізнених інформаційних ресурсів, як внутрішніх, так і зовнішніх, формується на основі створення єдиного інформаційного простору компанії. Не володіючи достатньою інформацією, неможливо врахувати всі наслідки управлінських рішень. Проведення складного аналізу потребує великої кількості високоякісних оперативних даних, які необхідно зібрати, відфільтрувати. Оброблення зібраних даних неможливе без впровадження аналітичних технологій, зокрема, необхідне надпотужне апаратне та програмне забезпечення, яке в поєднанні з аналітичною майстерністю фахівців дасть змогу реагувати на внутрішні та зовнішні чинники, що впливають на функціонування підприємства чи компанії.

Кіптенко В.К. виокремлює інформаційно-аналітичну функцію, яку становлять насамперед дії зі збирання інформації, що потім підлягає аналізу. Під аналізом інформації автор розуміє емпіричне дослідження, результатами якого є оціночні висновки про ситуацію, що склалася. Інструментами такого дослідження є загальні та спеціальні наукові

методи, які дають змогу сформулювати репрезентативні й достовірні висновки, а у випадку, коли не вдається зібрати повну інформацію про ситуацію, — гіпотетичні [5]. Н.В.Фролова описує аналітичну компетентність як “здатність обумовленої оцінки ефективності запропонованої для використання системи інформаційних ресурсів; здатність об'єктивної оцінки позитивних та негативних аспектів кожного компоненту системи інформаційних ресурсів; здатність здійснення оперативної аналітичної оцінки інформаційних потоків, отриманих від кожного компоненту інформаційної системи; уміння оперативно й ефективно здійснювати аналітичне співставлення інформаційних потоків, що виходять від кожного компонента системи інформаційних ресурсів; здатність формулювання на основі отриманої інформації комплексних аналітичних висновків; здатність інтерпретувати, систематизувати, критично оцінювати і використовувати отриману інформацію в контексті вирішуваного управлінського завдання або проблеми” [6].

Кіптенко В.К. вважає, що жодні заходи чи дії, що відбуваються в організації, неможливо реалізувати без інформації. Інформація є основою прийняття управлінських дій як на стадії прийняття рішення, так і на стадії його реалізації [5]. Цієї ж думки дотримується І.С. Савченко і виділяє інформаційно-аналітичну компетентність, “яка постає у наш час надзвичайно затребуваною складовою якості управління, стратегічного планування і сприймається нами як уміння вчасно отримувати та аналізувати інформацію про стан об'єкта, що змінюється” [7].

Інформаційно-аналітичну компетентність менеджера Н.А. Зінчук подає у формі декомпозиції таких складників, як професійна мотивація формування і подальшого розвитку даної компетентності (мотиви, інтереси, потреби, ціннісні та смислові орієнтації, спрямованість особистості), рівень необхідних і достатніх знань, умінь і навичок, первинний досвід професійної діяльності у заданому напрямі, а також акмеологічні аспекти, що передбачають стійку потребу до саморозвитку, самовдосконалення та сформовану рефлексивну діяльність як фактор успішності особистісного моніторингу власного професійного зростання [8].

Як бачимо, аналітична діяльність тісно пов'язана з інформацією. Тому переважна кількість дослідників чітко виділяють інформаційно-аналітичну компетентність і подекуди ототожнюють її з поняттям аналітичної компетентності. Але, на нашу думку, поняття аналітичної компетентності є значно ширшим.

Прийняттю будь-якого рішення управлінського, фінансового змісту передують аналітичні розрахунки. Тому сучасні фахівці повинні володіти необхідним аналітичним інструментарієм, знати та розуміти логіку проведення аналітичних процедур. Природним і невід'ємним компонентом системи управління будь-якого підприємства Н.П. Шморгун вважає обліково-аналітичну функцію [1]. І. Д. Калинчук зазначає, що історично роль обліку й аналізу в системі управління неправомірно занижувалася. “Часто в класифікаційних групуваннях функцій управління виділялися такі функції, як планування, організація, регулювання, координація, стимулювання, контроль, а облік і аналіз включалися до складу контрольної функції” [9]. Проте, з'ясувавши важливість і дійсне значення обліково-аналітичної інформації у процесі прийняття управлінських рішень, окремі фахівці зазначили недосконалість класифікаційних групувань функцій управління. А.С. Бородкін запропонував включити до складу управління самостійні функції обліку й економічного аналізу, підкреслюючи їх важливість і зазначаючи ширший діапазон змісту і функціонування економічного аналізу порівняно з функцією контролю [10].

Отже, поряд з інформаційно-аналітичною компетенцією фахівця виділимо обліково-аналітичну – як необхідний складник аналітичної компетентності. Формування даної компетенції повинно базуватися на вмінні оперувати обліково-аналітичною інформацією, яка забезпечує систему управління необхідними даними і дозволяє

контролювати витрати й ухвалювати рішення про їхню доцільність, допомагає оцінити ефективність використання всіх ресурсів підприємства, виявити резерви зниження витрат на виробництво, зібрати інформацію для підготовки планів і прийняття раціональних управлінських рішень у сфері витрат. Опанування основами сучасного бухгалтерського обліку з метою управління передбачає оволодіння обліково-аналітичною компетенцією. Це дозволить керівнику оперувати поданою в грошовій формі інформацією про господарську і фінансову діяльність підприємства, здійснювати інформаційне моделювання фінансово-господарської діяльності й контроль за відтворенням ресурсів. Згідно з принципом часової нерівноцінності грошей виникає необхідність аналітичного порівняння поточних величин з їхніми значеннями у минулому і майбутньому. Оволодіння фахівцем обліково-аналітичною компетенцією передбачає: здатність здійснювати формування та надання внутрішньої управлінської та аналітичної звітності, а також обов'язкової звітності перед вищими, фіскальними та контролюючими організаціями; можливість визначення результатів підприємницької діяльності; забезпечення збору даних та моніторинг ефективності діяльності підрядних організацій з допомогою системи збалансованих показників. На основі аналізу кількісної інформації, зв'язку реальних кількісних показників із планованими здійснюється планування та управління діючим підприємством та прийняття управлінських рішень про майбутню господарську діяльність. Крім того, опрацювання кількісної інформації допомагає оцінити альтернативні варіанти дій, спланувати та прийняти вірне рішення.

Поруч з управлінським виділяють фінансовий облік, який концентрує увагу на контролі активів і пасивів, на реєстрації і класифікації операцій, що впливають на господарську діяльність. Тому представимо ще одну структурну компоненту аналітичної компетентності – фінансово-аналітичну. Оскільки господарській діяльності також притаманні елементи аналітичної функції, визначимо зміст фінансово-аналітичної компетенції такими складниками:

- функція управління, завдяки якій визначається конкурентоспроможність суб'єкта господарювання;
- інформаційна система, що виконує функції нагромадження, трансформації та використання інформації фінансового характеру з метою забезпечення життєдіяльності підприємства, де особливе значення мають дані фінансової звітності;
- метод дослідження, а саме метод оцінювання та прогнозування фінансового стану підприємства на підставі його фінансової звітності.

Отже, фінансово-аналітична компетенція фахівця передбачає оволодіння системним, комплексним набором спеціальних знань, з допомогою яких здійснюється вимір та узагальнення впливу чинників на кінцеві результати діяльності підприємства шляхом оброблення спеціальними методами системи показників плану, обліку, звітності, інших джерел інформації та виявлення всіх резервів з метою підвищення ефективності виробництва.

Головко І.В. визначає такі завдання, які фінансовий аналітик повинен вміти здійснювати:

- загальне оцінювання фінансового стану підприємства (фінансова стійкість, платоспроможність, ліквідність, рентабельність, грошові потоки, ефективність використання капіталу, забезпечення підприємства фінансовими ресурсами, кредитоспроможність підприємства);
- виявлення змін у фінансовому стані в просторі й часі, виявлення основних факторів, що спричинили зміни у фінансовому стані;
- прибуткова поточна діяльність завдяки ефективному використанню наявних ресурсів;
- прогноз основних тенденцій у фінансовому стані [1].

На підприємство, як на складну систему, діють різноманітні впливові чинники. Щоб дослідити поведінку системи, необхідно її основні зв'язки подати у вигляді конкретних функціональних залежностей. Виявлення кількісного виміру взаємозв'язків та значень необхідних параметрів та характеристик системи дають у результаті аналізу процесів та ситуацій конкретні числові вирази. Для визначення впливу окремих факторів на результативний показник детермінованих або стохастичних факторних систем аналітик повинен володіти методикою проведення факторного та кількісного аналізу. Факторна модель повинна забезпечувати визначення впливу зміни кожного фактора на кінцевий результат, а загальна сума впливу всіх чинників повинна дорівнювати загальній зміні результативного показника і може проводитись за прямою чи за зворотною схемою. Кількісні математичні методи дають функціональні залежності між причинами й наслідками і є незамінним та ефективним засобом при вирішенні економістом-аналітиком багатьох практичних завдань. На основі аналізу кількісної інформації здійснюється планування та управління діючим підприємством. Залучення кількісних методів до економічного аналізу допомагає оцінити альтернативні варіанти дій, надає можливість знаходження оптимальних управлінських рішень на множині можливих. Оволодіння методами кількісного аналізу становить сутність наступного складника аналітичної компетентності – кількісно-аналітичної або математичної.

Важливим завданням професійної підготовки фахівців з економічної кібернетики є формування системного характеру знань та на його основі системно-аналітичної компетенції. Це продиктовано необхідністю всебічного вирішення практичних завдань, потребою у спеціалістах широкого профілю, які мають знання не лише у своїй галузі, але й у суміжних, які можуть узагальнити проблему, вирішити її з урахуванням різних аспектів. Системний аналітик здатний об'єднувати широке коло питань від теоретичних аспектів функціонування і керування складними системами до практичних методів аналізу систем, їх моделювання і прийняття рішень в конкретних умовах. Оволодіння фахівцем системно-аналітичною компетенцією передбачає, на думку С.Б. Шапіро та В.В.Тарасенка, “здатність розкласти проблему на складові частини, визначити і чітко сформулювати головні в даний період діяльності системи, визначити значущість кожного із змінних факторів, умов, проміжних результатів і таким чином здійснити комбінацію складових елементів з метою прийняття рішення з даної проблеми; здатність до дослідження протиріч у спостережуваних фактах, зіставлення різних явищ і до виявлення характеру зв'язку між цими явищами” [11].

Основним результатом системного підходу є розробка і класифікація методів аналізу систем, підготовка й обґрунтування шляхів вирішення складних проблем. Системний підхід полягає у тому, що для вирішення будь-якої проблеми потрібно розглядати в цілому систему, в якій виникла проблема, з урахуванням цілей та функцій системи, її структури, усіх зовнішніх та внутрішніх зв'язків. Фахівець, який оволодів системно-аналітичною компетенцією, повинен вміти будувати узагальнені моделі, в яких відображені закономірності реальної ситуації та здійснювати аналіз систем за допомогою побудованих моделей. Такі моделі мають відображати структуру, взаємозв'язки у складних системах, реальні ситуації та проблеми, які в них виникають. Технічною основою проведення системного аналізу є інформаційні системи, обчислювальна техніка та сучасні методи керування.

В результаті сформованої системно-аналітичної компетенції фахівець системно підходить до будь-якої практичної діяльності. Такий підхід полягає у використанні взаємопов'язаних процедур для дослідження навколишнього середовища й діяльності людини, у врахуванні різних сторін їхнього взаємного функціонування та всіх можливих наслідків. Системно-аналітична компетенція дозволяє приймати рішення у складних ситуаціях, коли ефективність цих рішень неоднозначна і оцінити їх важко. Вона є

каркасом, що об'єднує методи і знання для вирішення проблем у системах навколишнього світу.

Головань М.С. визначає системні компетенції як поєднання розуміння, відношення і знання, що дозволяють сприймати співвідношення частин цілого одна з одною й оцінювати місце кожного з компонентів у системі, здатність планувати зміни з метою удосконалення системи і конструювати нові системи [12].

Системні компетенції потребують засвоєння інструментальних і базових компетенцій як підґрунтя. Серед інструментарію економістів-кібернетиків чільне місце посідають нові комп'ютерні технології та технічні засоби роботи з інформацією. До них належать засоби одержання, передачі, зберігання й опрацювання інформації. В цьому переліку головною ланкою є ЕОМ різних типів і призначень. ЕОМ не тільки виконують рутинні облікові функції в управлінні економічними та іншими процесами, оперативної й з великою точністю розв'язують фінансові задачі, задачі планування, а й уможливають розв'язування якісно нових задач аналізу, прогнозування і контролю за ходом виробничого процесу. У компетенції аналітиків сфери інформаційних систем і технологій входить здатність організувати автоматизацію бізнес-процесів, вміння написати технічні завдання для програмного забезпечення, створення баз даних. Потребу в ІТ-аналітиках відчувають, наприклад, банки, яким потрібно аналізувати якість величезного числа виданих кредитів. За словами експертів, зараз найдинамічніше розвивається сектор "високотехнологічної" аналітики [13]. Потреба компаній у фахівцях зі сформованою інформаційно-технологічною компетенцією викликана необхідністю роботи з величезними базами даних, забезпечення корпоративної системи безпеки. Використання новітніх інформаційних систем і технологій відкриває можливості створення гнучких та потужних аналітичних центрів, функціонування яких дозволить забезпечити інформацією всі етапи управлінського циклу: підготовку, прийняття управлінських рішень, контроль за реалізацією та оцінку їх ефективності; моделювати процеси та явища діяльності певного економічного чи суспільного об'єкта залежно від сукупності прийнятих рішень і досягати поставлених цілей.

Отже, фахівець зі сформованою аналітичною компетентністю здатний проводити конкретну практичну діяльність з метою підвищення економічної ефективності діяльності. Для цього на основі використання інформаційно-аналітичної, обліково-аналітичної та фінансово-аналітичної компетенцій виконується збір та детальний аналіз інформації: облікової, фінансової, кон'юнктурної. Далі проводиться системний аналіз усіх складових частин підприємства, їх роботи, зв'язків між структурними підрозділами тощо. Сформовані кількісно-аналітичні та ІТ-аналітичні компетенції завдяки використанню економіко-математичних методів та інформаційних технологій дозволяють вирішувати якісно нові завдання аналізу, прогнозування і контролю за перебігом виробничого процесу. Після аналізу системи, вивчення суті проблеми, можливих шляхів її вирішення фахівець приймає рішення.

За даними досліджень економічного видання "Деньги" сучасний ринок потребує аналітиків різних видів. Причому освіта в аналітиків може бути різною, головне, що такий фахівець повинен вміти порівнювати дані і мати сміливість робити висновки, відчувати тенденції, пропонувати ідеї, бачити ситуацію в цілому і моделювати її. "І все ж універсальним варіантом є математична чи кібернетична освіта зі спеціалізованими економічними знаннями та знанням іноземних мов. Фахівець, який пройшов таку підготовку, має уявлення про різні способи систематизації інформації (фундаментальний, статистичний, технічний аналіз тощо) і розбирається в тому, що йому потрібно аналізувати" [13]. Вищою формою професійної компетентності фахівця з економічної кібернетики є такий рівень майстерності, який дає йому змогу впливати на ринок праці, на концепції розвитку науки, економіки, прогресу в цілому. У фахівця з'являється

можливість бути керівником команди залучених спеціалістів, він стає управлінцем завдяки своїм умінням, знанням, навичкам, здатності та готовності виконувати конкретні завдання професійної сфери, планувати, аналізувати, прогнозувати подальший розвиток своєї справи.

Висновок. Визначивши та проаналізувавши змістовне наповнення професійно-аналітичного компонента, ми дійшли висновку, що професійно-діяльнісний складника аналітичного компонента є набором спеціальних компетенцій, які інваріантні, визначають компетенції, пов'язані з володінням апаратом здійснення аналітичних функцій. До них належать інформаційно-аналітична, обліково-аналітична, фінансово-аналітична, математична або кількісно-аналітична, системно-аналітична та ІТ-аналітична.

Усі розглянуті вище аналітичні компетенції формують аналітичну компетентність фахівця, яка дозволить йому приймати виважені рішення з метою підвищення продуктивності на стратегічному, тактичному та продуктивному рівнях.

Таким чином, на основі теоретичного аналізу базових понять дослідження, ми визначаємо аналітичну компетентність як інтегративну професійну якість особистості, яка відбиває, з одного боку, її здатність до визначення інформаційної потреби, пошуку інформації та ефективної роботи з нею з використанням процесів аналізу та синтезу; здатність на основі обліково-фінансового та кількісного аналізу діяльності отримувати загальні результативні показники та здійснювати оціночні висновки, здатність системно досліджувати та оцінювати ситуацію; а з іншого – здатність особистості до застосування комп'ютерної техніки та телекомунікаційних технологій як інструментарію аналітичного дослідження і застосування їх у професійній діяльності та повсякденному житті з метою прийняття управлінських рішень.

Список література: 1. *Шморгун Н.П.* Фінансовий аналіз: Навч. посібник. - К.: ЦНЛ, 2006. - 528 с. 2. Аналітика и Business Intelligence (BI). – Режим доступу: http://www.tern.ru/business_intelligence 3. *Шевченко С.М.* Педагогічні умови формування аналітичного мислення студентів вищих технічних навчальних закладів // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2007. - №3. – С. 151-154. 4. *Вовк В.М.* Економічна кібернетика як спеціальність. Економісти-кібернетики – системні аналітики в галузі економіки. – [Електронний ресурс] - сайт Львівського національного університету ім. Івана Франка. – Режим доступу: <http://www.cyber.lviv.ua/cyber> 5. *Кіптенко В.К.* Менеджмент туризму. - [Електронний ресурс] – Бібліотека українських підручників. – Режим доступу: http://pidruchniki.com.ua/18340719/turizm/funktsiyi_printsipy_metodi_menedzhmentu_turizmu 6. *Фролова Н.В.* Организационно-педагогические условия формирования профессиональных компетенций у студентов управленческих специальностей // Ярославский педагогический вестник. – 2006. – №3. – С. 61-65. – Режим доступу: http://www.yspu.yar.ru/vestnik/pedagoga_i_psichologiy/32_3/ 7. *Савченко І.М.* Актуальні проблеми створення, апробації та подальшого впровадження автоматизованої інформаційно-аналітичної системи "Профтехінфо" – Режим доступу до статті: <http://www.ukrdeti.com/firstforum/m26.html> 8. *Зінчук Н.А.* Інформаційно-аналітична компетентність менеджера: значення у професійній управлінській діяльності та передумови формування у ВНЗ. - Режим доступу до статті: www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/peddyk/2009_5/zinchuk.pdf. 9. *Калинчук І.Д.* Роль і значення обліково-аналітичної інформації у процесі прийняття управлінських рішень // Наук. вісник Волинського нац. ун-ту імені Лесі Українки, розділ IV. Облік, аналіз, аудит. – 2008. – №7. – режим доступу http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Nvvn/ekonomika/2008_7/4/Kalynchuk_I_D.pdf 10. *Бородкин А. С.* Нормативный учет и себестоимость промышленной продукции. – К.: Техника, 1990.– 324 с. 11. *Шапиро С.Б., Тарасенко В.В.* Знакомьтесь: современный

менеджер (портрет в інтер'єре ринка). – Харьков: ЧП “Аркаир”, 1997. – 100 с.
 12. Головань М.С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С. 23–30. 13. Ткач С. Аналітик - робота для тех, хто любить "поумничать" – [Електронний ресурс] - режим доступу: <http://prof.osvita.org.ua/ru/portrait/articles/16.html> 14. Вовк В.М. Кадрове забезпечення економічних змін // Тези доповідей Міжнар. наук.-метод. форуму молодих економістів-кібернетиків “Моделювання економіки: проблеми, тенденції, досвід”, 23-25 вересня 2010 р. – Львів, 2010. – С. 133-137.

Bibliography (transliterated): 1. *Shmorgun N.P.* Finansovij analiz: Navch. posibnik / Shmorgun N.P., Golovko I.V. - K.: CNL, 2006. - 528 s. 2. Analitika i Business Intelligence (BI) – rezhim dostupu: http://www.tern.ru/business_intelligence 3. *Shevchenko S.M.* Pedagogichni umovi formuvannja analitichnogo mislennja studentiv vivih tehnicnih navchal'nih zakladiv // Pedagogika, psihologija ta mediko-biologichni problemi fizichnogo vihovannja i sportu. – 2007. - №3. – S. 151-154. 4. *Vovk V.M.* Ekonomichna kibernetika jak special'nist'. Ekonomisti-kibernetiki – sistemni analitiki v galuzi ekonomiki. – [Elektronnij resurs] - sajt L'vivs'kogo nacional'nogo universitetu im. Ivana Franka. – Rezhim dostupu: <http://www.cyber.lviv.ua/cyber> 5. *Kiptenko V.K.* Menedzhment turizmu. - [Elektronnij resurs] – Biblioteka ukrains'kih pidruchnikiv. – Rezhim dostupu: http://pidruchniki.com.ua/18340719/turizm/funktsiyi_printsipy_metodi_menedzhmentu_turizm_u_6 6. *Frolova N.V.* Organizacionno-pedagogicheskie uslovija formirovanija professional'nyh kompetencij u studentov upravlencheskih special'nostej // Jaroslavskij pedagogicheskij vestnik. – 2006. – №3. – S. 61-65. – Rezhim dostupu: http://www.yspu.yar.ru/vestnik/pedagoga_i_psihologiy/32_3/ 7. *Savchenko I.M.* Aktual'ni problemi stvorennja, aprobacii ta podal'shogo vprovadzhennja avtomatizovanoi informacijno-analitichnoi sistemi "Profteinfo". – Rezhim dostupu do statti: <http://www.ukrdeti.com/firstforum/m26.html> 8. *Zinchuk N.A.* Informacijno-analitichna kompetentnist' menedzhera: znachennja u profesijnij upravlins'kij dijalnosti ta peredumovi formuvannja u VNZ. - Rezhim dostupu do statti: www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/peddysk/2009_5/zinchuk.pdf 9. *Kalynchuk I.D.* Rol' i znachennja oblikovo-analitichnoi informacii u procesi prijnattja upravlins'kih rishen'// Nauk. visnik Volins'kogo nac. un-tu imeni Lesi Ukraïнки, ROZDIL IV. Oblik, analiz, audit. – 2008. – №7. – Rezhim dostupu http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Nvnu/ekonomika/2008_7/4/Kalynchuk_I_D.pdf 10. *Borodkin A. S.* Normativnyj uchet i sebestoimost' promyshlennoj produkcii. – K.: Tehnika, 1990.– 324 s. 11. *Shapiro S.B., Tarasenko V.V.* Znakom'tes': sovremennyj menedzher (portret v inter'ere rynka). – Har'kov: ChP “Arkair”, 1997. – 100 s. 12. *Golovan' M.S.* Kompetencija i kompetentnist': dosvid teorii, teorija dosvidu // Viwa osvita Ukraïni. – 2008. – № 3. – S. 23–30. 13. *Tkach C.* Analitik - rabota dlja teh, kto ljubit "poumnicat'" – [Elektronnij resurs] - rezhim dostupu: <http://prof.osvita.org.ua/ru/portrait/articles/16.html> 14. *Vovk V.M.* Kadrove zabezpechennja ekonomichnih zmin // Tези доповідей Mizhнар. наук.-метод. форуму молодих економістів-кібернетиків “Моделювання економіки: проблеми, тенденції, досвід”, 23-25 вересня 2010 р. – L'viv, 2010. – S. 133-137.

Л.П. Половенко

АНАЛИТИЧЕСКАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ – КЛЮЧЕВАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ЭКОНОМИЧЕСКОЙ КИБЕРНЕТИКЕ

Дана характеристика понятия “аналитическая компетентность”, представлены структурные составные аналитической компетентности специалиста по экономической кибернетике и определено их смысловую наполненность, обосновано необходимость применения аналитических процедур при решении задач управления.

L. Polovenko

**ANALYTICAL COMPETENCE IS CONSTITUENT OF PROFESSIONAL
COMPETENCE OF FUTURE SPECIALISTS ON ECONOMIC CYBERNETICS**

A concept “analytical competence” is described, the structural components of analytical competence of specialist on economic cybernetics are presented and their content filling is defined, necessity of application of analytical procedures is grounded at the decision of management tasks.

Стаття надійшла до редакційної колегії 29.12.2011